



МІЛЛІ БІРЛІЛІ, ДӨВЛӘТЧІЛІЛІМІЗІ ГОРУМАҒА СӘСЛӘН ӘСӘР

АЗӘРБАЙҠАН ПРЕЗИДЕНТІ ҺЕЈДӘР ӘЛІЈЕВ
АКАДЕМІК МІЛЛІ ДРАМ ТЕАТРЫНДА
“ӨЗҮМҮЗҮ КӘСӘН ҒЫЛЫНЧ”

(“КӨЈТҮРКЛӘР”) ТАМАШАСЫНА БАХМЫШДЫР

Апрелин 12-дә АзәрбајҠан Академик Милли Драм Театрында халг шаири Бәхтијар Ваһабзадәнин “Өзүмүзү кәсән ғылынч” (“Көјтүрк-ләр”) пјесинин илк тамашасы олмушдур.

Салона топлашанлар тамашаја бахмага кәлән АзәрбајҠан президенти Һејдәр Әлијеви һәрәрәтли алғышларла гаршыладылар.

Көјтүрк дәвләтинин 1450, АзәрбајҠан Халг Чүмһуријјәтинин 80 иллијинә һәср олунмуш бу тарихи фәһи ерамызын 630-чу илиндә Чинин дағытдығы биринчи Көјтүрк дәвләтинин истиглал уғрунда апардығы мүбаризәдән бәһс едир. Тарихи шәхсијјәт олан Кур Шадын бу мүбаризәдәки фәдакарлығы вә ғәһрәмәнлығы пјесин ана хәттини тәшкил едир.

Ибрәтамин тарихи һадисәләр тамашада исте’дадлы јарадычы коллективин мәрәти илә ғабарыг сурәтдә чанландырылыр. Әсәрдә һәмин дәврдә Көјтүрк дәвләтинин парчаланмасынын сәбәбләри, хәјанәткар вә сатғын гүввәләрин ич үзү ачылыр, онларын ағибәти тәсвир олунур. Истиглал уғрунда кәдән бу шәрәфли мүбаризәдә бә’зән өз ғылынчымыз өзүмүзү кәсмәјә башлајыр. Нәһјәт, хејир шәрә, дәвләт вә милләт мәнәфеји шәхси марағларла ғалиб кәлир. Нәтичәдә икинчи Көјтүрк хағанлығы јараныр.

Тамашанын гурулушчу режиссору әмәкдар инчәсәнәт хадими Ағакиши Казымов, рәссамы Исмајыл Мәмәдов, бәстәкары әмәкдар инчәсәнәт хадими Чаваншир Гулијевдир.

Әсас ролларда халг артисти Әлаббас Гәдилов, әмәкдар артист Рамиз Мәлик, Нахчыван Мухтар Республикасынын әмәкдар артисти Нурәддин Мәһдиханлы, әмәкдар артистләр Рафиг Әзимов, Земфира Нәриманова, Елхан Ағаһүсәјноғлу, Мәчнун Һачыбајов, артистләрдән Мәләјкә Әсәдова, Сәнубәр Исхәндәрова вә башгалары чыхыш едирдиләр.

Тарихи сәнәдләр әсасында јазылмыш, ики һиссәдән, 12 шәкилдән ибарәт пјесин илк тамашасы уғурла кечди, театр сәһәрләр тәрәфиндән рәғбәтлә гаршыланды.

...

Мүвәфғәијјәтлә кечән тамашадан сонра республика президенти Һејдәр Әлијев јарадычы коллективин үзвләри илә сәһнә архасында көрүшдү вә белә бир тамаша һазырлајыб халга чатдырдығларына көрә онлар тәшәккүрүнү билдирәрәк деди:

- Сизи тәбрик едирәм. Биринчи нөвбәдә, шүбһәсиз, биз кәрәк Бәхтијар Ваһабзадәни тәбрик едәк. Чүнки онун бөјүк зәһмәти нәтичәсиндә әдәбијјатымыз, инчәсәнәтимиз, драматургијамыз јени, чох дәјәрли әсәрә малик олубдур. Мән бу әсәр һағында ешитмишдим. Анчаг сәһнәдән, бүгүнкү тамашадан алдығым тәәсүратлар индијә гәдәр әсәр һағында верилән мә’луматлары һәддиндән артыг кенишләндирди. Бизим бөјүк шаиримиз, јазычымыз, драматургумуз Бәхтијар Ваһабзадә индијә гәдәр фәдакарлығыла чалышыб вә өз исте’дады, јарадычылығы илә, һесаб едирәм ки, бу әсәри јаратмағла әдәбијјатымызы, мәдәнијјәтимизи зәңкинләшдирибдир.

Биз јени бир әсәр алмышыг. Әдәбијјатымызын тарихинә јени, дәјәрли әсәр дахил олубдур. Бу, бөјүк һадисәдир. Мән буну биринчи нөвбәдә, хүсуси гиймәтләндирәмкәк истәјирәм.

Икинчиси, әсәрин мөвзусу, мәзмуну вә мә’насы да чох бөјүк әһәмијјәт кәсб едир. Шүбһәсиз ки, һәр бир әдәбијјат әсәри, о чүмләдән сәһнә әсәри бизим үчүн әзиздир. Чүнки мәдәнијјәтимиз, инчәсәнәтимиз индијә гәдәр, күмән едирәм, кәләчәкдә дә мәһз бу әсәрләрлә јашајачагдыр. Бизим сәһнәмиздә, әдәбијјатымызда һәр бир жанрда, мөвзуда әсәрләр олмалыдыр. Анчаг тарихи мөвзуда әсәр јазмаг һәмишә чох мүрәккәбдир, чәтиндир. Мүасир һәјәтдән, јахуд мүчәррәд мөвзуда әсәр јазмаг, шүбһәсиз ки, һеч дә асан дејилдир. Амма башга мөвзуларла нисбәтән асандыр. Анчаг тарихи мөвзуда әсәр јазмаг чох зәһмәт тәләб едир. Хүсусән дә би әсәр јазмаг, Дүзүнү десәк, индики АзәрбајҠан чәмијјәт олдугча аздыр. Она көрә дә белә бир әсәр гәдим тарихимизин, о чүмләдән милли тарихинин гәдим көкләринин тарихинин бөјүк бир сәһифәсини ачыб ичтимаијјәтә кәстәрир. Бунун өзү бөјүк бир ишдир вә һесаб едирәм

ки, бөјүк јарадычылыг гәләбәсидир. Буну Бәхтијар Ваһабзадә чох бөјүк мөһәрәтлә едибдир. Биринчиси, о бу әсәри тарих вә тарихи дәғиглик әсасында јарадыбдыр. Икинчиси дә, онун бүгүнкү нәслә, АзәрбајҠан ичтимаијјәтинә ән бөјүк хидмәти ондан ибарәтдир ки, бу әсәр һәмишә јашајачаг вә узунмүрүлү олачагдыр. Бу әсәр кәләчәк үчүн дә чох бөјүк әһәмијјәт кәсб едир.

Үмумијјәтлә, биз тарихимизи јенидән вәрәғләјәрәк вә доғру-дүзкүн, объектив, әдаләтли гиймәт вәрәғәк ону бәрпа етмәлијик. Биз бир тәрәфдән тарихимизи јажшы билirik, дикәр тәрәфдән исә онун чох сәһифәләри һағында индијәдәк доғру-дүзкүн мә’луматымыз јохдур. Бу нә сиздән, нә биздән, ја’ни бүгүнкү инсанларын һеч бириндән асылы дејилдир. Чүнки милләтимизин тарихи елә кәтириб ки, ону кечмиш заманларда тәһриф едибләр. О чүмләдән XX әсрдә дә тарихимиз тәһриф олунубдур.

Она көрә дә тарихимизи арашдырыб бу күн үчүн әһәмијјәтли, дәјәрли олан сәһифәләрини индики вә кәләчәк нәсилләрә чатдырмағын өзү халг, милләт, тарих вә кәләчәк нәсилләр гаршысында бөјүк хидмәтдир. Бу хидмәтә көрә мән Бәхтијар Ваһабзадәјә хүсуси тәшәккүр едирәм вә һесаб едирәм ки, милләтимиз, халгымыз, чәмијјәтимиз дә бу тәшәккүр сөзләримә гошулачағлар вә даим миннәтдар олачағлар.

Бу мөвзунун индики дәвәр үчүн әһәмијјәтли чәһәти бир дә ондан ибарәтдир ки, биз көкләримизин түрк милләтинә, гәдим түрк тарихинә бағлы олдуғуну дә XX әсрдә ја дәмәмишик, ја да буну дәмәјә чәсарәт тапмамышыг. Бурада дә јәнә һеч кәсин күнаһы јохдур. Садәчә олараг, тарихи тәһриф едәнләр инсанлары бу тарихи көкләрдән мәһрум едибләр. Икәнчи тәрәфдән дә узун илләр, һәтта он илләрлә халгымыз пантүркист идеологијасы илә горхуданлар бидијә түрк көкүндән. Түрк мөвзусундан һәмишә узағлашдырыблар. Јажшы хәтиримдәдир ки, 1930-чу илләрдә репрессияја уғрајанларын әксәријјәтини күнаһландырмаг, чәзаландырмаг, һәбс етмәк вә олдүрмәк үчүн онлар пантүркист дамғасы вурмаг бәс иди. Мәсәлән, бөјүк јазычымыз вә драматургумуз һүсәјн Чавиди дә елә пантүркист кими һәбс етдиләр вә олдүрдүләр. Пантүркист дамғасына көрә чох гурбанларымыз олду вә халгымыз бу мөвзудан узағлашды.

Садәчә олараг, бир мүддәт горхуја көрә, сонра дә биз буну унутмушдуг. Она көрә дә түрк милләтинин, бөјүк түрк хағанлығынын көкләрини, тарихини арашдырмаг вә ону нәинки өлкәмизин ичтимаијјәтинә, һәтта бүтүн дүнјаја доғру-дүзкүн чатдырмаг чох бөјүк ишдир. Шүбһәсиз ки, бу, бир-ишә адамын иши дејилдир, бу иши чохлары көрмәлидир.

Бәхтијар Ваһабзадә өз үзәринә дүшән вәзифәни јенинә јетирибдир, өз тәһфәсини вәрибдир. Билирсиниз ки, биз - түркдилли дәвләтләрин башчылары вахташыр көрүшүрүк. Бу өлкәләрин президентләринин илдә бир дөфә көрүшү олур. Она биләр ки, биз бу ил Газакыстанда көрүшәк. Јадымыздадыр, Әзбәкистанда өтән көрүшүмүздә Әмир Теймурун 660 иллик јубилејини гејд етдик. Көрүш заманы белә бир сәһбәт мејдана чыхды ки, түрк хағанлығынын 1450 иллији гејд олунсун. Дүздүр, 1450 ил бундан өввәл нәчә ки, улу әчдадларымыз бир-бирини гирыблар, адавәт апарыблар, вурүшүблар, тәәсүфләр олсун ки, инди дә бу вар. Она көрә дә бу мөвзу мејдана чыхандан сонра мүбәһисәләр башланды, лахин сонә чатмады. Түрк хағанлығынын 1450 иллији гејд олуначаг, ја олунмајачаг - буну дејә билмәрәм. Анчаг садәчә олараг бир ил бундан өввәл олан сәһбәти сизә чатдырырам.

Бәхтијар Ваһабзадәнин әсәри бу бахымдан дә чох әһәмијјәтлидир. Тарихи һәгигәтләри бизә чатдыран бир әсәрдә мүәллиф тарихи ибрәт дәрси кәтүрмәк мәсәләсини дә ортаја гојубдур. Көрүрсүнүз, бу әсәри сәһифә етдиниз, биз дә бахдым. Мән көрүрдүм ки, сиз ил тјорлар да һәјәчән кечирәдiniz, салондакылар дә әсәрә бөјүк һәјәчәнлә бөхырдылар. Онлар сизин мәзәл сәнәтиниз илә ифәһәз, хүсусән дә Бәхтијар Ваһабзадәнин әсәрдә сәһифәји фикирләри бир нәчә дәғәлгәшладылар. Биз тарихи нәзәрдән кечирдик, бәһәс дикләримизни әјәни едирдик.

(Арды 4-чү сәһ.)

